



Nord-Aurdal kommune  
*Regionsenteret i Valdres*

Nord-Aurdal kommune

# Handlingsplan 2023

## OMSTILLINGSPROGRAM FOR NORD-AURDAL



Foto: Visit Valdres

Versjon 1, 23.11.2022

Godkjent av omstillingsstyret den 23.11.2022.  
Behandles av kommunestyret i Nord-Aurdal i desember 2022.

## INNHold

<b>1. INNLEDNING</b> .....	<b>2</b>
1.1 Om omstillingsprogrammet .....	2
1.2 Hva sier omstillingsplanen?.....	2
1.3 Status.....	3
1.4 Om handlingsplanen.....	3
<b>2. MÅL</b> .....	<b>3</b>
2.2 Hovedmål .....	3
2.3 Effektmål og langsiktige resultater .....	4
<b>3. INNSATSOMRÅDER MED MULIGE TILTAK</b> .....	<b>5</b>
3.1 Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer .....	5
3.2 Nyskaping i andre næringer .....	6
3.3 Kompetanse og samhandling .....	7
3.4 Utvikling av regionsenter .....	8
3.5 Attraktivitet for næringsliv .....	9
<b>B: Styrke kommunen som næringsvennlig og god utviklingspartner for lokalt næringsliv.</b>	<b>9</b>
<b>4. BUDSJETT OG FINANSIERING 2023</b> .....	<b>10</b>

## 1. INNLEDNING

### 1.1 Om omstillingsprogrammet

Omstillingsprogrammets prosjektperiode er fra 2021 til 2026.  
 Omstillingsprogrammet skal

### 1.2 Hva sier omstillingsplanen?

Omstillingsplanen er det sentrale styringsdokumentet i omstillingsarbeidet, og har et tidsperspektiv fra 2021 fram til og med 2026. De prioriterte innsatsområdene for omstillingsarbeid er:

For å bidra til bedrifts- og næringsutvikling:

1. *Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer*
2. *Nyskaping i andre næringer*
3. *Kompetanse og samhandling*

For å utløse næringsutvikling:

4. *Utvikle regionsenter*
5. *Attraktivitet for næringsliv*

## 1.3 Status

Programorganisasjonen er etablert med en tydelig struktur og rutiner, samarbeid og informasjonsflyt er innarbeidet. Omstillingsprogrammet er gjort kjent for næringslivet, innbyggere, hyttefolk og samarbeidspartnere.

Programstatus er evaluert to ganger av Innlandet Fylkeskommune. Gjennom programstatusvurderingene har programorganisasjonen fått tydelige anbefalinger å arbeide videre med. Programorganisasjonen har også opparbeidet gode erfaringer i arbeidet. Handlingsplanen for 2023 vil derfor være mer spisset enn handlingsplanene for 2021 og 2022.

## 1.4 Om handlingsplanen

Handlingsplanen er en konkretisering av omstillingsplanen, og skal bidra til gjennomføring og resultatoppnåelse innenfor de definerte innsatsområdene.

Handlingsplanen omfatter *mulige tiltak* basert på prioritering av forslag fremkommet i strategi- og forankringsfasen som foregikk i 2020 og 2021. Disse tiltakene skal, før de materialiseres i konkrete prosjekter, vedtas av omstillingsstyret. For å lykkes er man avhengig av prosjektinitiativ og søknader fra bedrifter. Også omstillingsorganisasjonen vil ta proaktive initiativ til utviklingsprosjekter.

Alle tiltak som finansieres med omstillingsmidler skal bidra til å nå omstillingsprogrammets mål, og være innenfor innsatsområder og strategier. Omstillingsmidlene skal i all hovedsak brukes til tidligfaseprosjekter, og kommer i tillegg til ordinære virkemidler.

Handlingsplanen angir operative mål for hva som skal være realisert innenfor hvert innsatsområde det enkelte år. Grad av måloppnåelse blir beskrevet i halvårs- og årsrapporter til kommunestyret. Basert på dette har omstillingsorganisasjonen ansvar for å utarbeide forslag til neste års handlingsplan, som må godkjennes av kommunestyret.

Handlingsplanen gjøres tilgjengelig for allmenheten ved å ligge ute på [www.nord-aurdal.kommune.no](http://www.nord-aurdal.kommune.no)

# 2. MÅL

## 2.2 Hovedmål

Bidra til nyskaping og utvikling som skaper 200 nye og sikrer eksisterende arbeidsplasser i Nord-Aurdal innen utgangen av 2026.

Dette skal på sikt gi grunnlag for befolkningsøkning i Nord-Aurdal og Valdres.

Mer konkret er dette sentrale resultatmål for programmet som skal bidra til:

- 200 nye arbeidsplasser innen 31.12.26.
- Vekst og økt robusthet i lokalt næringsliv.
- Økt bruk av virkemiddelapparatets midler og programmer fra lokalt næringsliv.

Målene er periodisert slik for innsatsområdene i perioden 2021-26:

Periodisering mål sysselsettingsvekst	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Sum
Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer	0	5	10	10	10	5	40
Nyskaping i andre næringer	5	10	20	30	40	35	140
Kompetanse og samarbeid		2	3	5	5	5	20
Regionsenter	Økt tilflytting, primært unge voksne. Vekst i varehandel og servicenæringer						
Attraktivitet for næringsliv	Oppdaterte planverk, næringsareal og oppleves som næringsvennlig						
<b>Sum</b>	<b>5</b>	<b>17</b>	<b>33</b>	<b>45</b>	<b>55</b>	<b>45</b>	<b>200</b>

Arbeidsplasser telles slik:

- Hel arbeidsplass: Helårs stilling over 70 %
- Halv arbeidsplass: Helårs stilling inntil 50 % eller heltids sesongarbeidsplass over en periode på minimum 4 måneder.

Målene om arbeidsplasser skal vurderes årlig basert på informasjon i rapporter/statistikk knyttet til prosjekter hvor omstillingsprogrammet bidrar med kompetanse eller økonomisk bistand.

### 2.3 Effektmål og langsiktige resultater

Omstillingsarbeidet skal bidra til, og støtte realistiske vekstideer som kan sikre og skape lønnsomme arbeidsplasser i Nord-Aurdal. Dette skal gi et mer robust og variert næringsliv. Videre skal Nord-Aurdal være et område hvor det både er attraktivt å etablere og drive bedrift, samt å besøke og bo.

Det er et langsiktig mål at programmet bidrar til å:

- Å skape nye og sikre eksisterende arbeidsplasser
- Et mer robust og variert næringsliv
- Økt utviklingsnivå hos næringsliv og kommunen

Den *direkte* effekten av omstillingsarbeidet vil være realiseringen av hovedmålet på 200 nye arbeidsplasser i perioden 2021-2026, samt et mer robust og utviklingsorientert næringsliv.

*Indirekte* vil dette legge grunnlag for vekst og optimisme, det skal føre til kompetanseheving og økt bolyst. Nord-Aurdal vil bli mer attraktiv for unge og for etablering av nye virksomheter, noe som i sin tur vil legge grunnlaget for en positiv befolkningsutvikling.

Gjennom løpende vurdering og evaluering av omstillingsarbeidet, kan mål og strategier bli justert og spisset ut fra hvor en ser mest effekt.

### 3. INNSATSOMRÅDER MED MULIGE TILTAK

Denne handlingsplanen viser viktige mål for arbeidet i 2023, med mulige tiltak innen de fem innsatsområdene med sine strategier (jfr. omstillingsplan). Aktuelle prosjekteiere forventes å ta initiativ til tiltakene, alene eller i samarbeid med andre. Utviklingsprosjekter i enkeltbedrifter er avgjørende for å lykkes med vekstarbeidet.

Prosjektene egenfinansiering og eventuell annen medfinansiering er ikke inkludert i budsjettall. I omstillingsplanens kap. 5.3 fremkommer det mer om bruk av omstillingsmidler. Tallene nedenfor er oppgitt i hele 1000 kr.

#### 3.1 Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer

##### Resultatmål 2023:

Innen dette innsatsområdet skal omstillingsprogrammet i 2023 bidra til bedriftsrettede vekstprosjekter og samarbeidsarenaer. Det er målsatt 10 nye arbeidsplasser i perioden.

Totalt for innsatsområdet er målet 40 arbeidsplasser innen utgangen av 2026.

##### Mulige tiltak for 2023:

Strategi	Delmål 2023	Mulige tiltak	Budsjett
<b>A:</b> Bidra til sterke reiselivsaktører, og utvikle Nord-Aurdal som bærekraftig destinasjon med nye aktiviteter og opplevelses-tilbud som utvider sesongen.	<b>Bidra til 10 nye arbeidsplasser</b>  Minst 3 tiltak for utvikling og vekst hos reiselivsaktører og lokale destinasjoner, som er i tråd med vedtatt Reismålsstrategi for Valdres.	Følge opp SMB Utvikling  Støtte aktivitetstiltak og opplevelsesnæring  Aktiv dialog med aktuelle drivere og tilbydere.  Vurdere bærekraft i de ulike prosjektene	
<b>B:</b> Stimulere til lønnsomme samarbeid mellom reiselivsaktører innen produktutvikling, markedsutvikling, pakking og markedsføring. Skap arenaer for samhandling i bransjen, og mot andre tilgrensende næringer.	Forsterke etablerte og skape nye samarbeid.  Minst 4 bedrifter involvert i et eller flere forpliktende samarbeidsprosjekt med tydelig arbeidsplan.  Godt samarbeid og avklarte roller mellom programmet, Visit Valdres, VKN og VNH m.fl.	Bidra til samarbeidsarenaer, og stimuler til nettverks-prosjekter  Støtte bedriftsrettede prosjekter  Videreutvikle samarbeidsarena mellom utviklingsaktører, avklar roller og koordiner initiativ	
<b>C:</b> Legge til rette for økt verdiskaping og sysselsetting innen kulturturisme, herunder også satsing på lokalmat og nisjer fra landbruk	Identifiser tiltak for økt verdiskaping av kulturturisme, f.eks. økt markedsføring og pakking med andre opplevelser.  Øke tilbud og tilgjengelighet av lokalmat.	Etabler dialog med og mellom aktører. Synliggjøring av nye og eksisterende tilbud.  Støtte bedriftsrettede prosjekter.  Tiltak for økt samarbeid og markedsføring innen lokalmat, med satsing på hytteeiere m.fl.  Vurder mulig utdanning innen dans/folkemusikk mm.	
	<b>SUM</b>		<b>Kr. 815'</b>

### 3.2 Nyskaping i andre næringer

#### Resultatmål 2023:

På dette området skal omstillingsprogrammet bidra til 20 arbeidsplasser innen utgangen av 2023. Totalt for innsatsområdet er målet å bidra til 140 arbeidsplasser innen utgangen av 2026.

#### Mulige tiltak for perioden 2023:

Strategi	Delmål 2023	Mulige tiltak	Budsjett
<b>A:</b> Bidra til utvikling av eksisterende bedrifter, bl.a. gjennom produkt- og markedsutvikling, samt digitalisering	<b>Bidra til 20 nye arbeidsplasser</b>  Identifisere prosjekter i enkeltbedrifter som kan gi nye arbeidsplasser.  Minst 10-15 bedrifter som deltar i utviklingsprogram.	Gjennomfør bedriftsbesøk  Støtte bedriftsrettede tiltak  Innovasjonsløft runde 3  Samhandling med Framtidstru i landbruket  Fokus på bonden som bedriftsleder	
<b>B:</b> Legge til rette for vekst av tjenester og produkter inn mot hyttemarked, både lokalt og i større marked	Avdekke vekstområder.  Bidra til å profesjonalisere det lokale vedlikeholds-tilbudet rettet mot eksisterende hytter. Utvikle tilbud om energirådgiving.	Etabler dialog og fellesarena for aktører. Bidra til interesse for vekst.  Gjennomføre bedriftsbesøk  Vurdere behov for felles markedsføring/nettportal for lokale håndverkere.  Støtte bedriftsrettede prosjektet	
<b>C:</b> Stimuler til satsinger innen nye området, som økt foredling av lokale råvarer, sirkulærøkonomi og satsinger i takt med grønt skifte og fokus på bærekraft	Økt kompetanse om bærekraft som grunnlag for vekst.  Minst 1 bedriftsprosjekt igangsatt. Utvikle egne tiltak rettet mot ungdom, som samhandling med UE, mentorordning, trainee e.l.	Temamøte for motivering til miljøsertifisering og satsing på bærekraft.  Støtte bedriftsrettede prosjekter  Kompetanseutvikling innen landbruksbasert næring  Økt synliggjøring og tilgjengeliggjøring av lokalmat	
<b>D:</b> Bistå ved lønnsomme nyetableringer, spesielt i opplevelsesnæringen, kunnskapsintensive næringer og nye bransjer. Legge til rette for innlokalisering av arbeidsplasser utenfra.	Avklarte roller, og etabler godt samarbeid med utviklingsaktører.  Øke antall lønnsomme nyetableringer ift. siste år.  Avklar og konkretiser lokaliseringstrinn for Nord-Aurdal	Støtte bedriftsrettede prosjekter, og gi gründerveiledning.  Lag egnet presentasjon for markedsføring av fortrinn ved etablering i NAK.	
	<b>SUM</b>		<b>Kr. 2.000'</b>

### 3.3 Kompetanse og samhandling

#### Resultatmål 2023:

Innen innsatsområdet kompetanse og samhandling skal omstillingsprogrammet bidra til igangsetting av målrettede kompetansetiltak, og skape samarbeidsarenaer. Det er et mål med 3 nye arbeidsplasser i 2023. Totalt er målet for innsatsområdet 20 arbeidsplasser innen utgangen av 2026.

#### Mulige tiltak for perioden 2023:

Strategi	Delmål 2023	Mulige tiltak	Budsjett
<b>A:</b> Videreutvikle kompetanse hos lokalt næringsliv, bl.a. innen endringsledelse, innovasjon og kultur for utvikling, markedsarbeid, samt muligheter via ny teknologi og digitalisering.	<b>Tre nye arbeidsplasser</b>  Avklare behov og interesse, og skisser prioriterte områder for kompetansetilbud kommende år.  Igangsatt kompetanseløft for bedriftsledere.	Støtte bedriftsrettede prosjekter  Kurs/program innen f.eks. utviklingskultur/innovasjon, PLP, markedsføring/bruk av SoMe, netthandel o.l.	
<b>B:</b> Bidra til samarbeid om rekrutteringstiltak og opplæring for å sikre kritisk kompetanse for vekst.	Avklare behov for rekruttering og fagkompetanse som er kritisk for vekst kommende år.  Min. 1 eller flere samarbeidstiltak innen rekruttering og opplæring for å sikre kritisk kompetanse.	Støtte bedriftsrettede samarbeidsprosjekter  Stimuler til felles utlysninger av stillinger.  Opprette kontakt med høyskoler i rimelig nærhet.  Kople lokalt næringsliv med utflyttede Valdriser.	
<b>C:</b> Etabler arenaer for samarbeid og klynger. Legg til rette for samhandling i og på tvers av bransjer, med nettverk lokalt, regionalt og nasjonalt. Inkl. involvering av deltidsinnbyggere.	Etabler faste nettverksarenaer for lokalt næringsliv.  Gjennomfør min. 1 fellesmøte med kopling mellom næringsliv og ressurspersoner blant deltidsinnbyggere	Støtte bedriftsrettede prosjekter.  4 årlige frokostmøter med relevante tema.  Identifiser personer med næringsbakgrunn blant hytteeiere.  Avklar interesse og mulig konsept for «kontor-fellesskap», som også inkluderer tilbud til deltidsinnbyggere	
	<b>SUM</b>		<b>Kr. 520'</b>

### 3.4 Utvikling av regionsenter

#### Resultatmål 2023:

Målet med dette innsatsområdet er for perioden 2023 er at kommunen og lokalt næringsliv i fellesskap koordinerer og planlegger fremtidig utvikling av Fagernes sentrum. I tillegg skal samarbeidet mellom Leira og Fagernes styrkes, slik at disse begge fremstår som en del av regionsenteret.

I hele omstillingsperioden er målet slik:

- Økt tilflytting, primært av unge voksne utenfor Valdres
- Økt omsetning og vekst i servicenæringer og varehandel

Nord-Aurdal kommune har hovedansvar for dette innsatsområdet.

Arbeidet må gjennomføres i samarbeid med privat næringsliv og gårdeiere i sentrum.

#### Mulige tiltak for perioden 2023:

Strategi	Delmål	Mulige tiltak	Kommentar
<b>A:</b> Legge til rette for attraktive og sentrumsnære boligtomter og leiligheter	1 ny reguleringsplan for attraktive boliger i nærheten av Fagernes.  God dialog og samhandling mellom kommune og gårdeiere vedr. tilrettelegging for nye leiligheter i sentrum.	Igangsette planarbeid med 1 ny reguleringsplan for boliger sentralt i Fagernes.  Dialogmøter mellom kommune, næringsliv/gårdeiere.  Invitere til initiativ fra næringsliv.	
<b>B:</b> Bidra til utvikling av servicetilbud som gjør det mer attraktivt å besøke og bo i regionsenteret	Styrke samarbeide mellom Fagernes og Leira.  Stimuler til utvikling av servicetilbud og felles markedsføring av regionsenteret som besøks- og bosted.	Legg til rette for mer samarbeid mellom Fagernes-Leira.  Viderefør sentrumsutviklings-prosjektet for Fagernes.  Støtte fellestiltak fra næringsaktører.	
<b>C:</b> Stimuler til sentrumsutvikling, i samarbeid mellom kommune og privat sektor	Skape verdier ut fra parken på Fagernes.	Støtte næringsaktivitet på fjorden  Stimulere tiltak for en «grønnere» by	
	<b>SUM</b>		<b>Kr. 190'</b>



### 3.5 Attraktivitet for næringsliv

#### Resultatmål 2023:

Målet med dette innsatsområdet er for perioden 2023 er å bidra til at kommunen har oppdaterte planverk for Nord-Aurdal, og at tiltak for å bedre infrastruktur som næringsareal er igangsatt.

I hele omstillingsperioden er målet slik:

- Oppdaterte planverk og nye opparbeidede næringsareal innen 2024.
- Næringslivet vurderer kommunal tilrettelegging og samhandling som næringsvennlig.

Nord-Aurdal kommune har hovedansvar for dette innsatsområdet.

Mye av arbeidet må gjøres av administrativ og politisk ledelse, i samarbeid med næringsliv.

#### Mulige tiltak for perioden 2023:

Strategi	Delmål	Mulige tiltak	Budsjett
<b>A:</b> Bidra til tydelige og oppdaterte planverk, og utvikle attraktive næringsareal ut fra vekstbehov.	Fullføre revisjon av kommuneplanprosessen for de utvalgte områdene i planstrategien.  Det er særlig viktig at det finnes god infrastruktur og attraktive næringsarealer for vekst og etableringer.	Dialog med næringsliv omkring fremtidig arealbehov.  Lett tilgjengelig informasjon om næringsbygg og næringsarealer	
<b>B:</b> Styrke kommunen som næringsvennlig og god utviklingspartner for lokalt næringsliv.	Lære av andre kommuner som har lyktes med næringsvennlig tilrettelegging.  Økt fokus og ressurser til næringsutvikling og utviklingsarbeid	Studiebesøk eller videomøter med kommuner som har lyktes godt. F.eks. Ringsaker eller Fredrikstad kommune.  Gjennomføre Næringsvennlig kommune-programmet  Prioritere tiltak for å styrke NAK som næringsvennlig.  Videreføre samarbeidsarena mellom kommune/næringsliv.	
	<b>SUM</b>		<b>Kr. 190'</b>

## 4. BUDSJETT OG FINANSIERING 2023

Ramme for omstillingsarbeidet forutsettes å være kr. 5 millioner pr år, til sammen kr. 30. millioner i en 6-års periode.

Disponering og finansiering av omstillingsmidler i 2023 er planlagt slik:

Innsatsområder 2023	Viktige delmål 2023	Budsjett
<b>1. Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Minst 3 tiltak for vekst i reiselivsbedrifter og destinasjon</li> <li>- Forsterke etablerte og skape nye samarbeid</li> <li>- Minst 4 bedrifter i samarbeidsprosjekt</li> <li>- Klare roller og god koordinering mellom utviklingsaktører</li> <li>- Tiltak for økt verdiskaping av kulturturisme</li> <li>- Økt tilbud og tilgjengelighet på lokalmat</li> </ul>	Kr. 815'
<b>2. Nyskaping i andre næringer</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Identifisere rosjekter i enkeltbedrifter som kan gi arbeidsplasser</li> <li>- 10-15 bedrifter i utviklingsprogram, minst 1 program igangsatt</li> <li>- Avdekke mulige vekstområder</li> <li>- Bidra til å profesjonalisere det lokale vedlikeholdstilbudet rettet mot eksisterende hytter</li> <li>- Økt kompetanse om bærekraft som grunnlag for vekst</li> <li>- Utvikle egne ungdomstiltak</li> <li>- Avklarte roller og godt samarbeid</li> <li>- Øke antall lønnsomme nyetableringer</li> <li>- Avklare og konkretisere lokaliseringstrinn for Nord-Aurdal</li> </ul>	Kr. 2.000'
<b>3. Kompetanse og samhandling</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Avklare behov og interesse, og skissere prioriterte områder for kompetansetilbud kommende år</li> <li>- Kometanseløft for bedriftsledere</li> <li>- Avklare behov for rekruttering og fagkompetanse som er kritisk for vekst kommende år</li> <li>- Min. 1 eller flere samarbeidsprosjekt om rekruttering og opplæring</li> <li>- Møtearena for samhandling i/på tvers av bransjer</li> <li>- Arrangerer min. 1 nettverks-møte for kopling mellom bedrifter og relevante personer blant hyttefolk.</li> </ul>	Kr. 520'
<b>4. Utvikle regionsenteret</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Igangsatt 1 ny reguleringsplan for sentrumsnære boliger</li> <li>- God dialog mellom kommune og næringsliv for mulig utvikling av boliger/leiligheter i sentrum</li> <li>- Styrke samarbeidet mellom Fagernes og Leira</li> <li>- Økt markedsføring av regionsenteret</li> <li>- Utvikle parken på Fagernes</li> </ul>	Kr. 190'
<b>5. Attraktivitet for næringsliv</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Fullføre revisjon av kommuneplanprosessen for de utvalgte områdene i planstrategien.</li> <li>- Bidra til god infrastruktur og attraktive næingsarealer for vekst og etableringer</li> <li>- Lære av andre kommuner som har lyktes med næringsvennlig tilrettelegging</li> <li>- Økt fokus og ressurser til næringsutvikling og utviklingsarbeid.</li> </ul>	Kr. 190'
<b>Administrasjon - Proaktivt arbeid</b>	Omfatter andel av personalkostnader og utadrettet møte- og nettverksarbeid, avtale om tjenester fra Valdres næringsshage	Kr. 550'
<b>Administrasjon – Drift</b>	Omfatter andel av personalkostnader programleder, styre-honorar, møtekostnader, informasjonsarbeid, kontor mm.	Kr. 735'
<b>Sum budsjett 2021</b>	<b>5 arbeidsplasser</b>	<b>Kr. 5.000'</b>

Fordelingen pr innsatsområdet er gjort ut fra skjønnsmessige vurdering av behov og betydningen for å nå mål om vekst i arbeidsplasser.

Finansieringskilde	Andel	Finansiering
Innlandet fylkeskommune, 2021 - bevilling	50 % av årlig beløp	Kr. 2.500'
Nord-Aurdal kommune	50 % av årlig beløp	Kr. 2.500'
<b>Sum finansiering 2023</b>	<b>100 %</b>	<b>Kr. 5.000'</b>

Handlingsplanen skal følges opp og rulleres årlig. Fylkeskommunen vurderer omstillings- og handlingsplan, og gir årlige omstillingsmidler basert på søknad fra kommunen.

Kommunestyret behandler årsrapport og vedtar ny handlingsplan, bevilger egenandel og følger opp omstillingsarbeidet som programeier.